

Sygn. akt III AUa 1375/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas-Luty
Sędziowie:	SSA Marta Fidzińska - Juszcak (spr.) SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Protokolant:	st. sekr. sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2016 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. D. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy A. D. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 czerwca 2014 r. sygn. akt VIII U 2662/13

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje A. D. (1) emeryturę od dnia 1 sierpnia 2013 r.,

II. stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji,

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. na rzecz A. D. (1) kwotę 210 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt III AUa 1375/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **A. D. (1)** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 17 września 2013 r. odmawiającej mu prawa do emerytury.

Jako bezsporne Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca A. D. (1) w dniu (...)r. ukończył 60 lat i na dzień 1 stycznia 1999 r. posiada co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Jest członkiem OFE, ale złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku OFE za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa i w dniu 19 sierpnia 2013 r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę.

Nadto ustalił Sąd Okręgowy, że w okresie od dnia 17 maja 1971 r. do 3 października 1986 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowiskach sortownik złomu, pomocnik przepalacza i przepalacz złomu, a następnie w okresie od dnia 12 lutego 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. jako przepalacz złomu i operator-przepalacz. Sortownik złomu i pomocnik przepalacza wykonywali ten sam zakres czynności, który polegał przede wszystkim na sortowaniu złomu. Zaś praca na stanowisku przepalacza polegała na przepalaniu palnikiem gazowym złomu.

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o zalegające w aktach dokumenty, natomiast nie dał wiary zeznaniom świadków oraz wnioskodawcy w zakresie, w jakim nie pamiętali, by wnioskodawca w okresie od dnia 17 maja 1971 r. do 3 października 1986 r. pracował na stanowiskach innych niż przepalacz złomu. Tym bardziej, że zeznania świadków były sprzeczne z dostępną dokumentacją, a także wyjaśnieniami samego wnioskodawcy, który podał, że przez krótki czas pracował jako sortowacz i pomocnik sortowacza.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) i wywiódł, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 (tj. 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (tj. co najmniej 15 lat) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn i 20 lat dla kobiet). Tymczasem wnioskodawca nie wykazał ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Do takiego stażu, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można bowiem zliczyć spornych okresów jego zatrudnienia. W oparciu o zeznania świadków nie można było jednoznacznie stwierdzić, że przez cały czas wnioskodawca pracował na stanowisku przepalacza złomu, tj. w warunkach szczególnych. Nie jest to wystarczający dowód pozwalający przyjąć, że praca wnioskodawcy była przez cały czas wykonywana w warunkach szczególnych, przez co najmniej 15 lat, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym bardziej, że ze świadectwa pracy wynika, iż świadczył prace także na stanowisku pomocnika przepalacza i sortowacza złomu, a okres od dnia 12 lutego 1990 r. do 16 sierpnia 1999 r., w ogóle nie został przez pracodawcę zakwalifikowany jako praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W konsekwencji stwierdził Sąd Okręgowy, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganymi 15 latami stażu pracy w szczególnych warunkach, a zatem prawo do wcześniejszej emerytury mu nie przysługuje i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł wnioskodawca A. D. (1). Zaskarżając go w całości zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, a to art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) poprzez uznanie, że nie spełnia warunków do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury; 2) błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że wykonywana przez niego praca w okresie od dnia 17 maja 1971 r. do 3 października 1986 r. i od dnia 12 lutego 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. nie stanowiła pracy w szczególnych warunkach; 3) naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny przeprowadzonych dowodów, a w szczególności zeznań świadków i odmówienie im wiary, w części, w jakiej potwierdzają, że pracował jako przepalacz złomu, jako sprzeczne z dowodami z dokumentów. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelujący zakwestionował stanowisko Sądu pierwszej instancji w zakresie odmowy uznania za pracę w szczególnych warunkach okresów jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w K. od dnia 17 maja 1971 r. do 3 października 1986 r. oraz w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. od dnia 12 lutego 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. Podkreślił, że przedłożył dwa świadectwa pracy z dnia 31 października 1986 r. i z dnia 16 sierpnia 1999 r., które wraz z zeznaniami świadków, wskazują, iż w spornych okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w szczególnych warunkach. Świadkowie stanowczo stwierdzili bowiem, że nie zdarzało się aby przepalacz był przeniesiony na inne stanowisko pracy (pomocnika, czy sortowacza). W jego przypadku było tak tylko w okresie poprzedzającym odbycie kursu na przepalacza. Ponadto stanowisko przepalacza było tożsame ze stanowiskiem operatora-przepalacza, gdyż używano tych nazw przemiennie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie spór ogniskował się wokół jednej kwestii, a mianowicie czy wnioskodawca A. D. (2) osiągnął wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) staż pracy uprawniający go do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). W szczególności rozstrzygnięcia wymagało, czy do tego stażu należało zaliczyć okresy zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w K. od dnia 17 maja 1971 r. do 3 października 1986 r. oraz w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. od dnia 12 lutego 1990 r. do 31 grudnia 1998 r.

Sąd Apelacyjny nie podziela ustaleń faktycznych oraz wywodów prawnych Sądu pierwszej instancji, w wyniku których Sąd ten przyjął, iż sporne zatrudnienie wnioskodawcy w powyższych okresach pracy, nie było zatrudnieniem wykonywanym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Bezpodstawnie Sąd pierwszej instancji skupił swe dociekania w zakresie ustalenia rzeczywistego charakteru spornej pracy wnioskodawcy i jej kwalifikacji na nazwach zajmowanych wtedy stanowisk pracy, co w apelacji słusznie zakwestionowano. Pochopnie oparł też swe ustalenia wybiórczo na świadectwach pracy, przyjmując, że dokumentacja osobowa wnioskodawcy jest niedostępna. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez zwrócenie się do Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...), a później do Kancelarii (...) sp. z o.o. w K. o nadesłanie akt pracowniczych wnioskodawcy z Przedsiębiorstwa (...) oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w K. o przedstawienie dokumentacji w przedmiocie ubiegania się przez wnioskodawcę o stwierdzenie choroby zawodowej. W oparciu o nadesłaną dokumentację, Sąd Apelacyjny ustalił, że w ramach zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) wnioskodawca pracował kolejno: od dnia 17 maja 1971 r. jako sortowacz złomu; od dnia 1 grudnia 1971 r. jako pomocnik przepalacza (w okresie od dnia 24 października 1972 r. do 18 września 1973 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową); od dnia 24 września 1973 r. jako sortowacz złomu; od dnia 1 maja 1974 r. jako pomocnik przepalacza złomu; od dnia 31 maja 1975 r. jako sortowacz; od dnia 21 lipca 1976 r. jako starszy sortowacz; od dnia 1 sierpnia 1976 r. jako sortowacz, od dnia 11 stycznia 1978 r. do 11 stycznia 1977 r. jako hakowy; w dniu 3 sierpnia 1978 r. odbył przeszkolenie na przepalacza złomu i dalej do dnia 30 lipca 1979 r. pracował jako starszy sortowacz pomocnik przepalacza złomu; a od dnia 1 września 1980 r. do 3 października 1986 r. oraz od dnia 12 lutego 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. jako przepalacz złomu. Jednak nie we wszystkich tych okresach wykonywana przez wnioskodawcę praca może zostać zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach. Jedynie praca na stanowisku przepalacza złomu odpowiada rodzajowo pracy wymienionej w wykazie A dziale XIV, poz. 14 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., gdzie ujęto prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym. Zaś taką pracę wnioskodawca wykonywał dopiero od dnia 3 sierpnia 1978 r., kiedy odbył kurs na przepalacza złomu palnikiem gazowym, aż do 3 października 1986 r. i ponownie od dnia 12 lutego 1990 r., ale tylko do dnia 31 stycznia 1997 r., albowiem od dnia 1 lutego 1997 r. wnioskodawca pracował już na podstawie umowy zlecenia. Wskazuje na to dokumentacja pracownicza wnioskodawcy, a w szczególności zachowane angaże na stanowisko przepalacza złomu. Taki opis pracy wnioskodawcy (przepalanie palnikiem gazowym złomu) potwierdza również charakterystyka

stanowiska pracy z dnia 19 sierpnia 2002 r., zalegająca w aktach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w K..

Uznanie jako pracy w szczególnych warunkach powyższych okresów zatrudnienia, tj. łącznie 17 lat, 1 miesiąc i 4 dni, jest wystarczające dla nabycia prawa do emerytury w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i omawianego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., gdzie wymagane jest aby staż pracy w tym charakterze wynosił ponad 15 lat. W konsekwencji apelacja prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku przyznania wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od daty złożenia wniosku, tj. od dnia 1 sierpnia 2013 r. zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziły natomiast podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wydaniu prawidłowej decyzji. O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można by mówić jedynie wówczas, gdyby już w oparciu o dostępne organowi rentowemu dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można było jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu wnioskowanemu świadczeniu. Tymczasem organ rentowy wydając decyzję z dnia 17 września 2013 r. odmawiającą wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku nie dysponował takim materiałem dowodowym, który pozwalał na zakwalifikowanie spornych okresu zatrudnienia wnioskodawcy do jego stażu pracy w szczególnych warunkach, aby staż ten wyniósł co najmniej 15 lat, co było przesłanką nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. Decyzji tej nie można zatem uznać za błąd organu rentowego i stwierdzić, że już w tej dacie organ rentowy na podstawie dostępnych dowodów mógł wydać decyzję zgodną z prawem, co zostało potwierdzone dopiero późniejszym orzeczeniem Sądu. Również postępowanie przed Sądem Okręgowym w Krakowie rozpoznającym odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji, a nawet wyrok tegoż Sądu z dnia 11 czerwca 2014 r. w dalszym ciągu nie dawały jasných i oczywistych podstaw do przyznania wnioskodawcy świadczenia emerytalnego. Sąd ten bowiem również ustalił, że praca wnioskodawcy w spornych okresach nie była pracą w szczególnych warunkach. Istotne było dopiero postępowanie dowodowe przed Sądem Apelacyjnym, którego wyniki, a w szczególności dopuszczone nowe dowody z dokumentacji pracowniczej oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w K., co przesądziło o bezzasadności decyzji odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. A więc w tym postępowaniu uznano po raz pierwszy, iż zostały spełnione wszystkie przesłanki warunkujące wnioskowane przez A. D. (1) świadczenie. Brak było więc winy organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do emerytury wnioskodawcy jeszcze w toku postępowania przed tym organem.

W świetle powyższego, uznając apelację za uzasadnioną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. oraz w oparciu o powołane wyżej przepisy orzekł jak w sentencji. Zaś o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 461).